

Green Deal gids

MEI 2021

Leidraad voor iedereen die zelf aan de slag wil met de Vlaamse Green Deals.

Dit is de integrale tekst van de Green Deal-gids zoals te raadplegen op <https://omgeving.vlaanderen.be/green-deals>

Heb je **vragen of opmerkingen**, of twijfel je ergens aan? Aarzel niet en neem contact op via greendeals@vlaanderen.be of telefonisch op het nummer 0497/93 28 85.

INTRODUCTIE

Loop je rond met ideeën en goesting om Vlaanderen te verduurzamen? Start een Green Deal! Met een Green Deal maak je concreet werk van je ideeën, samen met de Vlaamse overheid en andere bedrijven en organisaties. In deze gids ontdek je hoe je een nieuwe deal initieert en in drie à vier jaar tot een succesvol einde brengt.

OVER DEZE GREEN DEAL-GIDS

In heel wat bedrijven en organisaties zitten Green Dreamers: mensen die hun schouders willen zetten onder de vergroening van de samenleving, maar nood hebben aan partners.

Herken jij jezelf in hen? Deze gids toont hoe je via het Green Deal-format samen met andere Green Dreamers werk maakt van duurzame initiatieven. Zo worden dromers doeners, en verander je van een Green Dreamer in een Green Leader.

VOOR WIE IS DEZE GIDS BEDOELD?

In de eerste plaats biedt deze gids praktische informatie aan **bedrijven en organisaties die een nieuwe Green Deal willen beginnen**. Iedereen kan initiatiefnemer zijn van een Green Deal: start-up, gevestigde onderneming, (middenveld-)organisatie of (lokale) overheid.

Daarnaast is deze gids ook nuttig voor **bedrijven en organisaties die willen toetreden tot één van de bestaande Green Deals**. Vanaf hoofdstuk 7 krijg je meer inzicht in het verloop van een Green Deal en waaraan je je mag verwachten nadat je een deal ondertekende.

WELKE VRAGEN BEANTWOORDT DE GIDS?

In de volgende hoofdstukken proberen we antwoorden te geven op vragen waarmee je als potentiële initiatiefnemer of deelnemer misschien zit.

- Wat zijn Green Deals (niet)?
- Welke voordelen biedt een Green Deal?
- Wat is de doorlooptijd van een Green Deal?
- Welke ideeën kunnen een goede Green Deal worden?
- Hoe werk ik een idee uit tot een voorstel?
- Hoe dien ik mijn voorstel voor een Green Deal in?
- Hoe en door wie wordt mijn voorstel beoordeeld?
- Wat staat er in een Green Deal-overeenkomst?
- Hoe vind ik deelnemers voor mijn Green Deal?
- Wat is het ondertekeningsmoment?
- Hoe verloopt een deal na de ondertekening?
- Hoe wordt een Green Deal geëvalueerd?
- Hoe eindigt een Green Deal?

Benieuwd welke Green Deals er al bestaan? Een overzicht van alle Green Deals is te vinden op <https://omgeving.vlaanderen.be/green-deals>.

1. WAT ZIJN GREEN DEALS (NIET) ?

Voor je verder in deze gids duikt, is het handig om te weten waar de Green Deals van de Vlaamse overheid wel en niet voor staan.

GREEN DEALS IN HET KORT

Green Deals zijn een initiatief van de Vlaamse overheid om ondernemingen en sectoren te vergroenen. Het gaat om **vrijwillige, ambitieuze overeenkomsten tussen bedrijven, organisaties en de overheid** om samen op korte termijn duurzame acties te realiseren.

VOORDELEN VOOR JE BEDRIJF OF ORGANISATIE

Als initiatiefnemer of deelnemer van een Green Deal streef je een gezamenlijk doel na en profiteer je samen van:

- **een lerend netwerk** - je wisselt kennis, ervaringen en nuttige info uit met andere bedrijven en organisaties uit je sector, en inspireert elkaar op het vlak van duurzaam ondernemen;
- **vernieuwende samenwerkingen** - je gaat samenwerkingsverbanden aan met partners waarmee je normaal niet aan tafel zou zitten;
- **minder knelpunten** - er kan onderzocht worden of knelpunten die jouw groene doelstellingen in de weg staan (zoals belemmeringen in wet- en regelgeving, maar ook een gebrek aan kennis, nadelige percepties, te weinig samenwerking of een gebrek aan financiering) kunnen worden weggenomen;
- **heldere informatie** - je krijgt verduidelijking over de wetgeving in jouw sector, en je wordt ingelicht over bestaande subsidies en hoe je die verkrijgt;
- **praktische opvolging** - je wordt ondersteund en begeleid door een projectfacilitator die jouw deal ter harte neemt en jouw aanspreekpunt met de overheid is;
- **verhoogde zichtbaarheid** - het duurzaam engagement van jouw bedrijf of organisatie wordt positief in de verf gezet;
- **effectieve verduurzaming** - je wordt – last but not least – geholpen om je sector, bedrijf of organisatie daadwerkelijk te vergroenen. Goed voor de samenleving, maar vaak ook interessant om je kosten te verlagen en je concurrentiepositie te verhogen.

WAT ZIJN GREEN DEALS NIET?

Om verwarring of misverstanden te voorkomen, Green Deals zijn:

- **geen subsidie-mechanisme** - je krijgt via een Green Deal geen financiële ondersteuning of voorrang bij subsidies en fiscale maatregelen. Je kan wel hulp krijgen bij je zoektocht naar financiering, of info over (het verkrijgen van) subsidies;
- **geen resultaatsverbintenis** - partijen in een Green Deal engageren zich om te doen wat binnen hun mogelijkheden ligt. Kortom, het gaat om een inspanningsverbintenis.
- **geen Europese deals** - het gaat om Green Deals op Vlaams niveau, die niet hetzelfde zijn als de Europese Green Deal – al dragen de Vlaamse Green Deals wel bij aan de klimaatdoelen van de Europese Commissie.

WAAROM ZET DE VLAAMSE OVERHEID HIEROP IN?

De Green Deals werden in het leven geroepen met het oog op het:

- **vergroenen van de economie** - Green Deals vormen een hefboom voor verduurzaming, van onderuit gevoed, en zonder extra wet- en regelgeving;
- **bij elkaar brengen van partijen** - er zit veel kennis bij verschillende bedrijven en organisaties, maar in de praktijk komen ze elkaar maar zelden tegen;
- **detecteren van behoeften** - door deze participatieve benadering weet de Vlaamse overheid sneller wat er leeft bij bedrijven, organisaties en het middenveld;
- **wegnemen van knelpunten** - belemmeringen binnen o.a. wet- en regelgeving, financiering en draagvlak kunnen worden blootgelegd en weggewerkt;
- **vergroten van zichtbaarheid** - de inspanningen van zowel de samenleving als het beleid komen door de Green Deals in de kijker.

WAT IS DE DOORLOOPTIJD VAN EEN DEAL?

Het schema toont de timing die een Green Deal doorloopt, van indiening tot einde:

2. LET'S MAKE A DEAL

Een nieuwe Green Deal sluimert in je hoofd, fantastisch. In dit hoofdstuk ontdek je hoe je dat eerste – misschien nog embryonale – idee uitwerkt tot een voorstel dat klaar is om ingediend te worden bij het Green Deal-loket.

CHECK EERST OF JE IDEE VOLDOET AAN DEZE 3 MUSTS

Beantwoordt je idee aan de minimumvoorwaarden voor een Green Deal?

- **Je idee heeft een duidelijke doelstelling voor verduurzaming.** Bijvoorbeeld op het gebied van grondstoffen, biodiversiteit, water, mobiliteit, energie en klimaat, voedsel, ruimte en industrie (o.a. circulair economie, biobased economy, bouw).
- **Je idee draait om samenwerking tussen verschillende partners.** Je maakt, al vanaf deze startfase, werk van een netwerk. Door meerdere initiatiefnemers rond je idee te verzamelen. En door uit te mappen wie je potentiële ondertekenaars zijn. Ook loont het om alvast enkele vergaderingen en/of workshops in te lassen om je plannen in kleine en in brede kring af te stemmen en bij te sturen.
- **Jij en de andere initiatiefnemers kunnen genoeg tijd voorzien.** Jullie zijn, kortom, in staat om een actieve rol te spelen bij de uitvoering van de Green Deal.

TOETS JE IDEE VERVOLGENS AF BIJ HET GREEN DEAL-LOKET

Betrek de medewerkers van het Green Deal-loket nog vóór je begint te schrijven aan je voorstel. Ze staan je bij met raad en daad, en hebben een getraind oog om mogelijk losse eindjes aan elkaar te knopen. **Neem contact op via greendeals@vlaanderen.be of 0497/93 28 85.**

WERK JE IDEE UIT TOT EEN STERK VOORSTEL

Is je idee matuur genoeg? Dan is moment aangebroken om in je pen te kruipen. In dit luik beschrijven we de onderdelen waaruit je Green Deal-voorstel minstens moet bestaan.

- Formuleer de **doelstelling** van je Green Deal volgens het SMART-principe:
 - Specifiek - Is de doelstelling concreet?
 - Meetbaar - Hoe bepaal je of het doel bereikt is?
 - Acceptabel - Is er draagvlak?
 - Realistisch - Is het doel haalbaar?
 - Tijdgebonden - Wanneer is het doel bereikt?
- Beschrijf de **belemmeringen** die je wilt oplossen (bijv. op het vlak van wet- en regelgeving, kennis, perceptie, samenwerking of financiering).
- Som de **trekkers-initiatiefnemers** op, namelijk de partijen die deze Green Deal initiëren.
- Som de **deelnemende partijen** op. Dat zijn de partijen die bereid zijn de Green Deal te ondertekenen. (Zorg dat ze door de initiatiefnemers gecontacteerd zijn.) Zet in het voorstel ook wat zij kunnen betekenen in het project (acties per thema en acties per partner). Hou daarbij in het achterhoofd dat een groot aantal deelnemers op zich geen streefdoel is, maar dat kwaliteit en beheersbaarheid voorop staan.
- Som de **mogelijk ontbrekende partijen** op die een meerwaarde voor het project kunnen betekenen.
- Beschrijf de **onbekende factoren**. Dat zijn de resterende prangende vragen in verband met de Green Deal die vooraf niet konden worden opgelost.

Onthoud dat het Green Deal-loket ook tijdens deze schrijffase voor jou klaarstaat om tussentijds af te stemmen.

3. VOORSTEL KLAAR? ZO DIEN JE HET IN

Oké. Je SMART voorstel staat op papier, je weet waar de knelpunten zitten en je hebt een eerste enthousiast netwerk verzameld. Driedubbel check? Tijd om je voorstel officieel over te maken aan het Green Deal-loket.

NEEM CONTACT OP MET HET GREEN DEAL-LOKET

Om de intake te bevorderen neem je een paar dagen voor je het voorstel indient contact op met het Green Deal-loket. Zij checken de laatste punten en komma's.

DIEN JE VOORSTEL OFFICIEEL IN PER E-MAIL

Finaliseer je voorstel en stuur het naar het Green Deal-loket (greendeals@vlaanderen.be).

HET LOKET ONTVANGT JE VOORSTEL

Na ontvangst screent het Green Deal-loket jouw voorstel en draagt dit over aan de Green Deal Raad. Jij hoeft voorlopig niets te doen.

4. GREEN DEAL OF GEEN DEAL?

Je voorstel wordt nu onder de loep genomen door de Green Deal-raad. Die kijkt of voldoende elementen aanwezig zijn voor een goede Green Deal. Een positieve beoordeling van de raad betekent dat je verder kan doen, bij een negatieve beoordeling krijg je tips om je voorstel bij te schaven.

WIE ZIT ER IN DE GREEN DEAL-RAAD?

De Green Deal-raad is **multidisciplinair samengesteld**. Er zitten afgevaardigden van verschillende beleidsdomeinen in (o.a. van het Departement Omgeving, de VMM, de OVAM en VLAIO). Indien nodig wordt de raad aangevuld met experts die ad hoc en in functie van het onderwerp worden ingeroepen.

WAT ZIJN DE BEOORDELINGSCRITERIA?

De Green Deal-raad evalueert je voorstel aan de hand van de volgende criteria:

- het initiatief heeft een **duidelijke doelstelling** voor verduurzaming;
- het initiatief zorgt aantoonbaar voor **duurzame, economische impact**;
- het initiatief is **rendabel, kosteneffectief en -efficiënt**, of kan dat worden;
- het initiatief is **inspirerend** en leent zich tot brede navolging in andere sectoren of regio's;
- het initiatief ondervindt **belemmeringen** en de Green Deal kan een rol spelen bij het wegnemen ervan;
- het initiatief is haalbaar op **relatief korte termijn**, bij voorkeur binnen drie à vier jaar;
- het initiatief is **technisch haalbaar**, of kan dat worden;
- het initiatief heeft een **aantoonbaar toegevoegde waarde** ten opzichte van eerdere deals of andere bestaande initiatieven;
- de initiatiefnemer heeft een **actieve rol** bij de uitvoering van de Green Deal;
- het initiatief is **beleidsmatig relevant voor de Vlaamse overheid** en leent er zich toe om via een Green Deal te worden aangepakt;
- de initiatiefnemers beschikken over **financiële en niet financiële middelen** om het management en de operationele kosten van de Green Deal te kunnen dragen.

EEN NEGATIEVE BEOORDELING, WAT NU?

Is je voorstel **afgekeurd** door de Green Deal-raad, dan krijg je feedback en aanbevelingen en kun je het voorstel aanpassen of alsnog afzien van een Green Deal.

EEN POSITIEVE BEOORDELING: HET VERVOLG

Is je voorstel **goedgekeurd** door de Green Deal-raad, dan geeft de raad een positief advies aan het kabinet. Het kabinet beoordeelt je voorstel dan op zijn waarde en inpasbaarheid binnen het omgevingsbeleid.

Na de **startbeslissing van het kabinet** kan je beginnen met het uitwerken van de eigenlijke Green Deal-overeenkomst.

5. JE GREEN DEAL-OVEREENKOMST VOORBEREIDEN

Geweldig, je deal is goedgekeurd. Samen met je projectfacilitator begin je nu te werken aan de eigenlijke overeenkomst van je Green Deal. Dat gaat van engagementen vastleggen tot extra deelnemers zoeken.

AAN DE SLAG MET JE PROJECTFACILITATOR

Per Green Deal wordt door de overheid een geschikte projectfacilitator aangesteld. Deze persoon heeft de volgende taken:

- **onderhandelingen opstarten** en **aanspreekpunt zijn** voor de initiatiefnemers van de Green Deal tijdens de onderhandelingen;
- **(mede)trekker** zijn van de Green Deal in naam van de Vlaamse overheid (o.a. contacteren en motiveren van alle partijen die betrokken moeten worden bij de deal);
- **praktisch organiseren van de Green Deal-ondertekening samen met het Green Deal-loket en de initiatiefnemers** (waaronder o.a. een publiek pers- en ondertekeningsmoment met alle partners, betrokken overheden en ministers);
- **voortgang van de Green Deal terugkoppelen** met het loket en de raad, zeker met betrekking tot de mogelijke knelpunten en opportuniteiten van de Green Deal.

SJABLOON VOOR JE OVEREENKOMST

Hoe bouw je een Green Deal-overeenkomst op? Ter ondersteuning van de initiatiefnemers is er een sjabloon gemaakt, met **minimaal op te nemen informatie**.

Het docx bestand [Sjabloon overeenkomst green deal \(132 kB\)](https://omgeving.vlaanderen.be/je-green-deal-overeenkomst-voorbereiden) kan je downloaden op deze pagina: <https://omgeving.vlaanderen.be/je-green-deal-overeenkomst-voorbereiden>.

De opbouw van een Green Deal ziet er zo uit:

- Nummer en titel Green Deal
- Inleiding
- Artikel 1. Opsomming van alle deelnemende partijen
- Artikel 2. Definities en specifieke bepalingen/overwegingen in deze Green Deal
- Artikel 3. Doel
- Artikel 4. Tijdsduur
- Artikel 5. Niet-afdwingbaarheid van de Green Deal als inspanningsverbintenis
- Artikel 6. Opsomming acties en timing ervan (met alle deelnemers/per actie)
- Artikel 7. Opsomming deelnemers (met alle acties en engagementen/deelnemer)
- Artikel 8. Stuur- en werkgroepen
- Artikel 9. Informatie-uitwisseling tussen partijen, openbaarheid en gebruik resultaten
- Artikel 10. Evaluatie
- Artikel 11. Wijzigingen aan de inhoud
- Artikel 12. In- en uittreding partijen
- Artikel 13. Ontbinding van de Green Deal
- Artikel 14. Overzicht namen met handtekeningen van alle partijen
- Artikel 15. Datum inwerkingtreding

ONDERHANDEL OVER DE CONCRETE DETAILS VAN JE OVEREENKOMST

Om de inhoud van de overeenkomst te bepalen en de Green Deal voor te bereiden voor de ondertekening, volgen nu een aantal **overlegmomenten** met de initiatiefnemers, de projectfacilitator en het Green Deal-loket. Daarnaast kan je ook workshops of een-op-een-vergaderingen organiseren met potentieel geïnteresseerde deelnemers rond hun inbreng in de Green Deal.

BEREID DE TOEKOMSTIGE WERKING VAN DE DEAL VOOR

Het is slim om het in deze fase al over het latere bestuur van je Green Deal te hebben. Bespreek daarom alvast de volgende zaken:

- wie zou er in de **stuurgroep** kunnen zitten;
- rond welke (sub)thema's kunnen **werkgroepen** worden opgezet;
- hoe kan je omgaan met een **verscheidenheid aan deelnemers** (bijv. door voorlopers en beginners anders te benaderen);
- hoe kan **voortgang** worden gemeten en hoe vaak ga je dat doen;
- op welke manieren kan **je kennis delen** (bijv. via netwerkbijeenkomsten, werkgroepen, workshops, nieuwsbrieven, online leerplatform, studiedagen, beurzen).

MAAK EEN WEBSITE OVER JE GREEN DEAL

Om het bereik van je Green Deal te vergroten, geef je de deal best al vroeg genoeg een eigen website. Je kan **zelf een website maken**, of het **Green Deal-loket vragen** om een webpagina aan te maken op www.greendeals.be. Vanaf de ondertekening voorziet het loket op die site sowieso een beknopte pagina met info over de deal.

ZOEK BIJKOMENDE DEELNEMERS

Ondertussen is het jouw taak als initiatiefnemer om bijkomende deelnemers warm te maken voor je Green Deal en na te gaan welke acties ze willen indienen. Maak hiervoor een plan op met de initiatiefnemers, waarin je de volgende elementen vastlegt:

- hoe spreken de initiatiefnemers hun **netwerk** aan;
- hoe breng je de Green Deal onder de **aandacht**;
- hoe zet je deelnemers aan om **goede acties** in te dienen;
- hoe krijg je alle **betrokken overheden mee**, zodat zij op hun beurt hun agentschap of departement (en bijkomend ook hun kabinet en minister) warm kunnen maken.

6. HET ONDERTEKENINGSMOMENT

De grote dag is er: de ondertekening van de Green Deal. In dit hoofdstuk lees je wat daarbij komt kijken, zowel praktisch als inhoudelijk.

HET EVENT IN EEN NOTENDOP

Dit publieke event markeert de **officiële lancering van de Green Deal**: aan de buitenwereld tonen de ondertekenaars hun engagement om duurzame acties te ondernemen. De **pers en minister(s)** zijn aanwezig, en de deelnemers zetten trots hun handtekening onder de overeenkomst. Jullie zijn al even bezig, maar nu zijn jullie écht vertrokken.

WIE ONDERTEKENT DE GREEN DEAL?

De volgende personen plaatsen hun handtekening onder de overeenkomst:

- de **minister** van omgeving;
- andere **ministers** indien ze betrokken zijn bij het thema van de deal;
- de **initiatiefnemers** van de Green Deal;
- de **deelnemers** van de Green Deal.

PRAKTISCHE VOORBEREIDING

Om je te helpen het ondertekeningsmoment te organiseren, is er een draaiboek beschikbaar bij het Green Deal-loket (greendeals@vlaanderen.be). Hier alvast een kort overzicht van de zaken waarover je moet nadenken:

- **datum** - via de projectfacilitator wordt een moment vastgelegd met de kabinetten;
- **locatie** - je kan een locatie regelen via het Green Deal-loket, of zelf een (vlot bereikbare locatie) voorzien. Het liefst bij een van de deelnemers of met een verwijzing naar het thema van je deal;
- **programma** - baseer je op het voorbeeldprogramma uit het draaiboek, of steek zelf een programma ineen;
- **pers & communicatie** - af te stemmen met de communicatiedienst van het Departement Omgeving;
- **praktisch** - check het draaiboek voor de organisatie van o.a. de catering, het onthaal en de fotograaf;
- **kostenverdeling** - actief betrokken departementen en overheden delen de kosten van het event, eventueel in natura door een locatie of catering te voorzien.

PUBLICATIE VAN DE DEAL

Na het ondertekeningsmoment is de Green Deal in zijn geheel openbaar en raadpleegbaar op www.greendeals.be. Het Green Deal-loket bewaart het originele document.

7. JOUW GREEN DEAL IN ACTIE

Nu alles op papier staat, kan het echte werk beginnen. Er is geen vast verloop voor een Green Deal, maar dit is – door de band heen – hoe het gaat.

DE GREEN DEAL-STUURGROEP

Per Green Deal richten de initiatiefnemers een stuurgroep op. De stuurgroep waakt over de **uitvoering van de deal**, maakt een jaarlijks **voortgangsverslag** op en levert een eindrapport af met alle resultaten.

De stuurgroep is **samengesteld** uit:

- de initiatiefnemers en andere (representatieve) deelnemende partijen;
- de projectfacilitator;
- eventueel andere relevante overheidspartijen;
- eventueel externe experts.

De stuurgroep spreekt af wie de dagelijkse leiding van de Green Deal op zich neemt. Het is niet noodzakelijk, maar het kan handig zijn om een **huishoudelijk reglement of interne richtlijnen** te hebben rond de werking van de deal. Een voorbeeld van een sjabloon van een huishoudelijk reglement kan je aanvragen bij het loket (greendeals@vlaanderen.be).

DE DEAL IN UITVOERING: ENKELE VOORBEELDEN

Elke Green Deal is uniek, het is aan de initiatief- en deelnemers om hier zelf vorm aan te geven. Een greep uit de manieren om jouw Green Deal waar te maken:

- **workshops, bijeenkomsten en inspiratiedagen** organiseren om deelnemers ervaringen te laten uitwisselen en hen te helpen bij de implementatie van de deal;
- **instrumenten, methodes en tools** aanreiken die door de deelnemers kunnen worden gebruikt om bij te leren;
- **(tijdelijke) werkgroepen** oprichten om de deelaspecten van je deal uit te werken;
- **lessen en ervaringen** uit de verschillende pilotprojecten capteren en synthetiseren, en toegankelijk maken voor de deelnemers (bijv. via een nieuwsbrief, website en/of LinkedIn-groep);
- **knelpunten en belemmeringen** inventariseren (door bijv. een onderzoeksgroep) en proberen weg te werken (o.a. via overleg met betrokken overheidsinstanties, bedrijfsfederaties);
- **online basisvorming aanbieden** voor deelnemers voor wie de materie van je Green Deal nog helemaal nieuw is.

LATER TOETREDEN: HET KAN

Het is niet omdat een Green Deal gestart is dat organisaties niet meer kunnen deelnemen aan een deal. De Green Deal-stuurgroep bepaalt wanneer organisaties bijkomend kunnen toetreden. In het laatste jaar heeft toetreden weinig zin, maar in het eerste jaren moet het nog mogelijk zijn om toe te treden – weliswaar zonder publiek ondertekeningsmoment.

8. METEN IS WETEN: RESULTATEN EVALUEREN

Elk jaar wordt de deal geëvalueerd met een voortgangsverslag. Het moment om terug te kijken op je verwezenlijkingen van de voorbije twaalf maanden.

WIE KOPPELT TERUG NAAR WIE?

Elke **stuurgroep** (verantwoordelijk voor de uitvoering van hun deal) stelt een jaarlijks voortgangsverslag op voor de **Green Deal-raad** (die de werking van alle deals bewaakt). De raad kan je eventueel vragen om dit voortgangsrapport te komen toelichten.

WAT ZET JE IN HET JAARLIJKS VOORTGANGSVERSLAG ?

De stuurgroep neemt de volgende elementen op in het verslag:

- welke **activiteiten** gebeurden er al;
- komen ondertekenaars hun **engagement** na;
- welke **knelpunten** in de wet- en regelgeving werden geïnventariseerd;
- waar moet de deal eventueel **bijgestuurd** worden.

9. HET EINDE VAN JE GREEN DEAL

Zo, het zit er erop. Na drie à vier jaar loopt je Green Deal af. De stuurgroep stelt een eindrapport op en maakt alle resultaten voor iedereen raadpleegbaar. Op die manier kunnen anderen inspiratie halen uit de nieuwe inzichten die jij hebt opgedaan.

WAT NEEM JE OP IN HET EINDRAPPORT?

Het eindrapport bestaat uit de volgende onderdelen:

- wat waren je **doelstellingen** en welke resultaten heb je behaald;
- welke **lessen** trek je uit deze Green Deal die nuttig zijn voor anderen;
- welke **knelpunten** ben je tegengekomen;
- wat zijn je **beleidsaanbevelingen** voor Vlaamse overheid.

ZET DE DEELNEMERS IN DE BLOEMETJES

Organiseer je een slotshow? Voorzie je een publicatie? Ga je voor een interne of publieke lofbetuiging? Denk na over een manier om alle deelnemers van de Green Deal te bedanken voor hun engagement en enthousiasme tijdens de Green Deal.

NA OPLEVERING: WHAT'S NEXT?

Deze Green Deal is dan wel afgelopen, maar misschien bestaat er onder de initiatiefnemers veel animo om jullie opgebouwde partnerschap verder te zetten. Daar moet je iets mee doen! **Bekijk eens hoe jullie verder kunnen samenwerken.** Starten jullie een nieuwe Green Deal? Zijn er andere vormen die het partnerschap kunnen aannemen? Er zijn veel mogelijkheden, waar ook het Green Deal-loket jullie bij kan helpen. Alvast veel succes!